

Miljödepartementet,
103 33 Stockholm

Endast via e-post till m.remissvar@regeringskansliet.se med kopia till linn.akesson@regeringskansliet.se och jerker.forssell@regeringskansliet.se

Stockholm 30 oktober 2020

Remissyttrande avseende Promemorian ”Kommunalt ansvar för insamling och materialåtervinning av returpapper” (dnr M2020/0179/Ke)

Bonnier News Group AB (”Bonnier News”) har tagit del av och getts utrymme att yttra sig över rubricerad promemoria och får härmed anföra följande.

Sammanfattning

- Bonnier News tillstyrker förslaget om att upphäva producentansvaret för returpapper.
- Bonnier News konstaterar att regeringen redan den 23 april 2020 kommunicerat att producentansvaret ska upphävas.
- Bonnier News konstaterar att ett bibehållet producentansvar och den tidigare tilltänkta returpappersförordningen skulle fått katastrofala ekonomiska effekter för tidningsbranschen, dess möjlighet till fortsatt utgivning av papperstidningar och därmed dess betydelse för yttrandefrihet och demokrati. Det är därför av stor vikt att producentansvaret upphävs.
- Bonnier News tillstyrker att promemorians förslag ska genomföras från och med 1 januari 2022.

1. Om Bonnier News

Bonnier News är Sveriges största medieföretag, helägt av Bonnier Group, och har sin grund i utgivandet av riksspridda dagstidningar såsom bl a Dagens Nyheter, Dagens industri, Expressen och omfattar även det nyligen bildade affärsområdet Bonnier News Local som samlar ett 40-tal lokaltidningar runt om i landet. Lokaltidningsverksamheten omfattar idag HD-Sydsvenskan samt tidigare tidningskoncernerna MittMedia, med bl a Nerikes Allehanda och Östersunds-Posten samt Hall Media med bl a Jönköpings-Posten. Därtill ger Bonnier News ut ett 40-tal lokala gratistidningar, bl a genom Lokaltidningen som är baserad i södra Sverige. Utöver dags- och lokaltidningsverksamhet står Bonnier News som ägare och utgivare av ett 20-tal magasin och tidskrifter, bl a Damernas Värld, Sköna Hem och Amelia. *Se bifogad förteckning över de titlar som ingår i Bonnier News verksamhet.*

2. Regeringens beslut

Bonnier News konstaterar att en viktig utgångspunkt för miljödepartementets promemoria är det mycket tydliga besked som regeringen kommunicerade den 23 april 2020 om att ”en lösning ska tas fram som innebär att producentansvaret för returpapper upphävs”. Vi ser därmed att beslutet följaktligen rör frågan hur ansvaret för returpappersinsamlingen, som ett led i kommunernas ansvar för omhändertagande av hushållsavfall, ska säkerställas och utformas.

3. Bonnier News och returpappersförordningen

Sedan producentansvaret för returpapper infördes har Bonnier News, i samarbete med övriga medieföretag och materialbolaget Pressretur AB, framgångsrikt utvecklat en effektiv insamlingsorganisation där materialåtervinningsgraden kan beräknas till 90,2 procent.

Denna insamlingsgrad är hög och ur ett europeiskt perspektiv unik. Den har länge även varit ekonomiskt försvarbar, något som nu förändras. Volymerna av tidningspapper går ner drivet av flera faktorer såsom förändrade mediekonsumtionsvanor, omläggning av postdistribuerade dagstidningar, minskande försäljning i butik samt nedläggning och omställning på pappersbruken. Samtidigt är kostnaderna för återvinningen konstanta.

Som branschorganisationen Tidningsutgivarna Medier i Sverige ("TU") m fl berörda organisationer framfört i en skrivelse 2020-03-23, så är den tidigare tilltänkta returpappersförordningen med dess insamlingsmodell för returpapper ekonomiskt ogenomförbar. Den skulle, om den genomfördes, få stora negativa ekonomiska och mediepolitiska konsekvenser.

Med sjunkande insamlingsvolymerna kan inte heller den hittillsvarande ordningen upprätthållas. Redan under år 2020 beräknas verksamheten avseende återvinning av returpapper leda till ett underskott om 40 miljoner kronor.

4. Covid -19 och dess effekter på tidningsbranschen

Covid 19-krisen har fått stora ekonomiska konsekvenser för många branscher och mediebranschen är inget undantag. Såväl internationella som nationella medieföretag har sedan pandemins utbrott befunnit sig i en paradoxal situation. Samtidigt som intresset för nyheter och journalistik varit stort och stark digital läsning har genererat nya digitala prenumeranter, har den redan strukturella pressen på annonsintäkter accelererat.

Pandemisituationen har inneburit ytterligare ekonomiska utmaningar för en mediebransch vars affärsmodeller redan pressas hårt. Enligt rapporten "Medieutveckling 2020 - Medieekonomi", från Myndigheten för press, radio och tv ("MPRT") har tidningsföretagen, med en samlad omsättning på 13,4 miljarder kronor, under de senaste fem åren förlorat omkring en fjärdedel av sina intäkter och 2019 blev ett "nytt bottenår för en hårt ansatt dagstidningsmarknad". Enligt rapporten sjönk tidningsföretagens försäljning under året med omkring 1 miljard kronor. Parallellt föll tidningsbranschens lönsamhet kraftigt och nådde det sämsta resultatet hittills i mätningarnas historia. MPRT konstaterar vidare att särskilt utsatt är landsortspressen där 15 av 17 företag gick med förlust 2019 och att det "framförallt är inom lokalpressen som digitaliseringen kommit att få negativa konsekvenser för affärsmodellerna på den svenska tidningsmarknaden".

Tidningsbranschens annonsintäkter har de senaste åren utmanats av digitala plattformar, främst Google och Facebook. Enligt MPRT ökade de utomnordiska plattformarnas andel av digitala reklaminvesteringar under 2019 till 69 procent, vilket är en ny rekordnivå och tydligt visar på den utsatta konkurrenssituation branschen har att hantera.

Covid -19 har därmed ytterligare påskyndat en underliggande utveckling inom mediebranschen. "Vad som i slutet av 2019 såg ut som en sakta annalkande lågkonjunktur, utvecklades som en följd av utbrottet av coronapandemin till en samhällsekonomisk tvärbromsning under våren 2020/.../Det gäller inte minst den del av marknaden som finansieras med hjälp av reklamintäkter. Den svenska reklammarknaden har under första halvåret 2020 redovisat rekordstora försäljningstapp." (s 3 ff i MPRT:s rapport)

Institutet för Reklam och Mediestatistik ("IRM") skriver i rapporten "Reklam- och medieprognos 2020-2021" om ett tapp "utan motstycke" under andra kvartalet 2020. Nedgången i medieinvesteringar blev under perioden 17,9 procent vilket är det största fallet någonsin för ett enskilt kvartal.

Prognosen för helåret 2020 ligger på en nedgång med 11 procent, där underkategorin nyhetsmedier är bland de värst drabbade medieslagen med en väntad nedgång på 23,5 procent.

IRM understryker i rapporten att medieinvesteringarna kommer att påverkas kraftigt av den fortgående coronapandemin, att den framtida utvecklingen är mycket osäker samt att oförutsedda händelser kan förändra förutsättningarna för medieinvesteringarna. Trots att IRM inför 2021 prognostiserar en tillväxt på 7,4 procent för annonsmarknaden förväntas de samlade medieinvesteringarna bli cirka 1,7 miljarder under investeringsnivån för 2019 (s 4 ff) vilket ytterligare bidrar till det försämrade utsikterna för tidningsbranschens annonsintäkter.

Covid -19 har även ytterligare påskyndat den strukturella utvecklingen mot allt lägre volymer av papperstidningar, bl a givet en lägre försäljning av dagstidningar i butik. Volymerna av tryckta tidningar minskar stadigt och följaktligen minskar även den mängd returpapper som återvinningssystemet har att hantera.

Sammantaget är den ekonomiska situationen för tidningsbranschen fortsatt osäker på lång sikt. Ökade kostnader för hanteringen av papperstidningar skulle medföra väsentligt ökad risk för nedgång i utgivningsfrekvens, och i värsta fall upphörande av utgivning av tidningar i print, framför allt inom lokaltidningsverksamheten och i geografiskt utsatta delar av Sverige.

5. Bonnier News och mediepolitiken

I kapitel 6 i promemorian (s 25 ff) ges en beskrivning av tidningsbranschen, tidningsläsandet, användningsmönster och branschens strukturförändringar och utmaningar.

I kapitlet redovisas också på ett allmänt plan de påfrestningar som covid-19 inneburit för branschen och de statliga stödinsatser som anslagits och genomförts för att dämpa de negativa konsekvenserna för nyhetsmedierna och därmed säkerställa allmänhetens tillgång till information.

Bonnier News välkomnar dessa stödinsatser. Som TU har framhållit, så är det dock särskilt viktigt att ha en helhetssyn på mediepolitiken, så att mediepolitiska insatser på ett område inte motverkas av regleringar på andra områden.

Den förut tilltänkta returpappersförordningen skulle ha varit just en sådan kontraproduktiv reglering. Som TU m fl konstaterade i sin skrivelse till regeringen 2020-03-23 skulle den, fullt utbyggd, ha inneburit en merkostnad om cirka 465 miljoner kronor per år för tidningsbranschen.

6. Promemorians förslag

6.1 Upphävt producentansvar

Bonnier News betraktar fortsatt förslaget som en bekräftelse av det mycket tydliga besked som lämnades av regeringen den 23 april 2020.

Tidningsbranschen befinner sig i en utsatt situation. Samtidigt är, som det väl uttrycks i promemorian (s 30) *"en mångfald av starka och oberoende medier i hela landet en förutsättning för en stark demokrati"*.

Det kan också konstateras att ingen har ansökt om att – enligt den tilltänkta returpappersförordningen – samla in returpapper. Regeringen har därför (2020-06-25) beslutat att förlänga övergångsbestämmelserna till den nuvarande returpappersförordningen t o m utgången av december år 2021.

Utan ytterligare förändringar skulle, enligt promemorian, en konsekvens bli att fr om 1 januari 2022 *"kan inga papperstidningar ges ut i Sverige eller tidningspapper säljas på den svenska marknaden med mindre än att producenterna själva tar ansvar för att tillhandahålla ett nationellt insamlingsystem"*.

Bonnier News delar uppfattningen att alla realistiska alternativ för en framtida returpappershantering bör uppnå målsättningen att returpapper även i fortsättningen ska kunna materialåtervinnas och att

den enda långsiktigt hållbara lösningen då är att upphäva producentansvaret och att låta kommunerna ansvara för insamling och återvinning av returpapperet.

Att ytterligare höja den redan unikt höga insamlingsgraden medför också ökade kostnader; marginaleffekten av att utöka insamlingen med 1 procentenhet genom ”hushållsnära insamling”, kräver mer resurser och blir dyrare - i både kronor och produktionsresurser per tillkommande volym papper - än att hålla kvar befintlig infrastruktur där papper är en del av de fraktioner som samlas in av bl a kommuner. Hushållsnära insamling kommer också att bidra till utökade utsläpp och buller genom att fler transporter måste genomföras i tätbebyggda områden, där inte alltid fordonets storlek är i proportion till uppsamlingsvolymen i det enskilda hushållet/fastigheten. Den samhällsekonomiska effekten av ökad insamlingsgrad bedömer vi vara negativ.

Det finns, som det konstateras i promemorian (s 42), heller inga förutsättningar för att ”producenterna” ska kunna finansiera det nuvarande insamlingssystemet och det finns därför också skäl att låta ansvaret gå över till kommunerna relativt snabbt.

Bonnier News tillstyrker därför promemorians förslag om att upphäva producentansvaret för returpapper.

6.2 Direktreklamen bör omfattas av det avskaffade producentansvaret

Bonnier News konstaterar att det torde vara en omöjlighet för avfallsinnehavarna att sortera ut reklam från annat returpapper och att det är bättre att direktreklamen sorteras in bland återvinningsbart returpapper än i den brännbara fraktionen.

Många gånger är det också svårt att skilja ut om det är frågan om direktreklam (separat försändelse) eller en bilaga till papperstidningen, och då att anse som en del av densamma.

Bonnier News delar därför promemorians bedömning att direktreklamen ska omfattas av det avskaffade producentansvaret.

6.3 Ikraftträdande

Bonnier News har noterat att Pressretur AB förklarat sig beredda att under en begränsad övergångsperiod och längst till utgången av år 2021 fortsatt ansvara för returpappersinsamlingen. En avgörande förutsättning är att det står helt klart att producentansvaret upphör vid samma tidpunkt.

Bonnier News konstaterar att alternativet skulle vara att Sverige, redan till årsskiftet 2020/21, skulle stå utan ett insamlingssystem och att Naturvårdsverket då skulle ha att överväga rättsliga åtgärder mot tidningsbranschen.

Detta vore i ett tryck- och yttrandefrihetsrättsligt perspektiv direkt uteslutet. Från demokrati- och miljösynpunkt är slutsatsen densamma: producentansvaret för returpapper måste upphävas.

Bonnier News tillstyrker därför promemorians förslag om att de föreslagna reglerna ska träda i kraft 1 januari 2022.

7. Avslutningsvis

Mot bakgrund av vad som ovan anförts, vill Bonnier News slutligen framhålla vikten av att regeringen upphäver producentansvaret för returpapper i enlighet med vad som tidigare kommunicerats. Ett bibehållet producentansvar för returpapper skulle, enligt TU:s beräkningar, innebära en kostnadsökning med 465 miljoner kronor för en tidningsbransch i ett redan ansträngt ekonomiskt läge. En sådan allvarlig försämring av tidningarnas ekonomiska förutsättningar skulle avsevärt ökat risken för frekvensnedgångar och upphörande av utgivning i print.

I den redan utmanande situation som svensk tidningsutgivning befinner sig är det av största vikt att vi får fullfölja vår digitala transformation under så gynnsamma förutsättningar som möjligt. Det i sin tur är en förutsättning för att långsiktigt kunna säkra utgivningen av den publicistik som utgör grunden för yttrandefrihet, demokrati och ett långsiktigt hållbart samhälle.

Bonnier News Group AB

Anders Eriksson
Verkställande direktör

Förteckning i urval över titlar som ingår i Bonnier News verksamhet.

Bonnier News Group AB ("Bonnier News") är via bolag utgivare av ett 100-tal tidningsvarumärken - riks-, lokal- och gratistidningar samt tidskrifter och magasin - som står bakom vårt yttrande över promemorian "Kommunalt ansvar för insamling och materialåtervinning av returpapper" (dnr M2020/0179/Ke).

Rikstidningar.

Expressen (med GT, Kvällsposten)
Dagens industri
Dagens Nyheter

Lokaltidningar, inklusive tidigare Hall Media och MittMedia.

Arbetsbladet
Arboga Tidning
Avesta Tidning
Borlänge Tidning
Bärgslagsbladet
Dala-Demokraten
Fagersta-Posten
Falköpings Tidning
Falukuriren
Gefle Dagblad
GT
Helsingborgs Dagblad
Hudiksvalls Tidning
Jnytt
Jönköpings-Posten
Kvällsposten
Landskrona Posten
Ljusdals Posten
Ljusnan
Länstidningen Södertälje
Länstidningen Östersund
Mora Tidning
Nerikes Allehanda
Nordvästra Skånes Tidningar
Norrtelje Tidning
Nya Ludvika Tidning
Nynäshamns Posten
Sala Allehanda
Skaraborg Läns Tidning
Skövde Nyheter
Smålands Dagblad
Smålands Tidning
Smälänningen
Sundsvalls Tidning

Sydsvenskan
Söderhamnskuriren
Södra Dalarnes Tidning
Tidningen Härjedalen
Tidningen Ångermanland
Tranås Tidning
Vestmanlands Läns Tidning
Vetlanda-Posten
Värnamo Nyheter
Västgöta-Bladet
Örnsköldsviks Allehanda
Östersunds-Posten

Gratistidningar.

Finnveden.nu
Hela Ö-vik
Högländet.nu
Lokaltidningarna i Skåne
Mitt Gävle
Sundsvalls Nyheter
Södertäljeposten
Tranås Aktuellt
Veckobladet
Västboandan
ÖP Magasin

Specialtidskrifter.

Aktuell Hållbarhet
Byggindustrin
Dagens Media
Dagens Medicin
Dagens Samhälle
Dagligvarunytt
Fastighetsnytt
Privata Affärer
Resumé
VA Insights

Tidskrifter och magasin.

Allt i hemmet
Allt om mat
Allt om trädgård
Allt om resor
Allt om vin
Amelia
Damernas Värld
Gods & Gårdar
Gård & Torp
Hembakat
Hem & Antik
Hälsoliv
Kamratposten
Korsord
Lantliv
Leva & Bo
M Magasin
Mama
Mitt Kök
Sköna Hem
Styleby
Tara

Teknikens Värld
Toppålsa
Vi Föräldrar